

Chuyên đề 2:

Sân khấu hoá tác phẩm văn học

TỪ TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐẾN KỊCH BẢN SÂN KHẤU

Kịch bản văn học cũng là một tác phẩm văn học với đầy đủ các đặc điểm và chức năng của một tác phẩm thuộc loại hình nghệ thuật ngôn từ.

Kịch bản sân khấu và kịch bản văn học tuy rất gần gũi nhau nhưng không hẳn là một. Để trở thành kịch bản sân khấu và sau đó trở thành vở diễn, kịch bản văn học cần phải trải qua một quá trình nỗ lực gia công sáng tạo của cá nhân hay tập thể.

CÁC DẠNG SÂN KHẤU HÓA TÁC PHẨM VĂN HỌC

Dạng	Đặc điểm	Ví dụ
Sân khấu hóa (chuyển thể, cải biên) dựa trên nhiều tác phẩm văn học khác nhau.	Sử dụng nhiều tác phẩm/nhân vật có đề tài gần nhau để thực hiện sân khấu hóa.	Kịch bản <i>Lời nói dối cuối cùng</i> được nhà viết kịch Lưu Quang Vũ lấy cảm hứng từ nhiều chất liệu truyện và thơ dân gian như: <i>Nói dối như Cuội</i> , <i>Sự tích chú Cuội cung trăng</i> và bài ca dao <i>thằng Bờm có cái quạt mo</i> ,...
Sân khấu hóa (chuyển thể, cải biên) dựa trên một tác phẩm văn học.	Thực hiện dựa hẳn vào một tác phẩm văn học làm cơ sở cho việc sân khấu hóa.	<i>Hồn Trương Ba, da hàng thịt</i> do Lưu Quang Vũ sáng tác dựa trên tích truyện dân gian cùng tên,...

ĐẶC ĐIỂM CỦA TÁC PHẨM VĂN HỌC VÀ KỊCH BẢN SÂN KHẤU

Nội dung	Tác phẩm văn học (tác phẩm truyện được chuyển thể)	Kịch bản sân khấu (kịch bản chuyển thể từ tác phẩm văn học)
Ngôn ngữ	Là ngôn ngữ tự sự bao gồm lời kể (dẫn chuyện, miêu tả, trữ tình, bình luận), lời nhân vật (đối thoại, độc thoại).	Là ngôn ngữ kịch tức ngôn ngữ có tính xung đột bao gồm: độc thoại, đối thoại, bàng thoại.
	Ngôn ngữ tự sự chủ yếu là lời kể tồn tại xuyên suốt tác phẩm. Đối thoại và độc thoại của nhân vật có thể tồn tại bằng lời trực tiếp hoặc gián tiếp. Tuy nhiên, ngay cả đối thoại, độc thoại của nhân vật dù là lời trực tiếp hay gián tiếp ít nhiều đều khúc xạ qua lời kể bị lời kể chi phối,...	Ngôn ngữ kịch từ đầu đến cuối một cách ước lệ, đều là lời của nhân vật gần liền với giọng điệu, ngữ điệu, hành động mang tính cách của nhân vật do chính nhân vật phổ diễn chứ không phải do nhà văn kể lại.
Tính chất	Thể giới nghệ thuật (con người, đồ vật, cảnh sắc, thời gian, không gian ...) mang tính "phi vật thể", gián tiếp được gọi lên từ ngôn ngữ văn học.	Thể giới nghệ thuật (con người, đồ vật, cảnh sắc, thời gian, không gian ...) mang tính "vật thể", Trực tiếp trực quan được gọi lên từ ngôn ngữ, sân khấu với vai diễn, hình khối, ánh sáng, âm thanh,... của sân khấu.

Không gian/ thời gian	Bối cảnh, không gian, thời gian mở ra theo chủ ý của tác giả và trí tưởng tượng, liên tưởng gần với trải nghiệm riêng của mỗi độc giả.	Bối cảnh, không gian, thời gian vừa mang tính ước lệ của sân khấu vừa được làm mới theo sự sáng tạo của nhà biên kịch, đạo diễn và diễn viên; kết hợp phương tiện thể hiện của nhiều loại hình nghệ thuật,... mang đến sự hấp dẫn, bất ngờ cho người xem.
Phương thức tiếp nhận	Tiếp nhận, thưởng thức tác phẩm bằng hành động đọc. Độc giả giao tiếp với nhân vật và thế giới bằng hình dung tưởng tượng.	Tiếp nhận, thưởng thức tác phẩm bằng hành động xem. Độc giả giao tiếp với nhân vật và thế giới bằng trực quan Những gì diễn ra trên sân khấu.

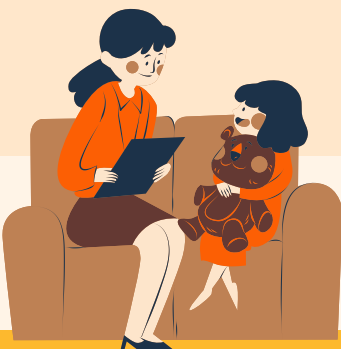
YÊU CẦU CỦA HOẠT ĐỘNG SÂN KHẤU HÓA TÁC PHẨM VĂN HỌC TRONG NHÀ TRƯỜNG

1.Gắn tới mục tiêu môn học/ hoạt động giáo dục:

Mục đích của việc sân khấu hoá tác phẩm văn học trong nhà trường gắn với mục tiêu môn học và hoạt động giáo dục hơn là tính nghệ thuật biểu diễn.

Đối tượng khán giả của hoạt động này chủ yếu là học sinh và thầy cô trong trường, khác với đối tượng khán giả của sân khấu kịch chuyên nghiệp.

=> Vì vậy, bạn cần dựa vào mục tiêu môn học/ hoạt động giáo dục để xác định rõ mục tiêu của hoạt động sân khấu hoá là gì, từ đó lên kế hoạch và xây dựng kịch bản cho phù hợp; đảm bảo được các mục tiêu đã đề ra.

YÊU CẦU CỦA HOẠT ĐỘNG SÂN KHẤU HÓA TÁC PHẨM VĂN HỌC TRONG NHÀ TRƯỜNG

2. Phát huy được sự sáng tạo của cá nhân cả tập thể:

Cần huy động vốn sống, sự hiểu biết của mình; chuyển hoá sự sáng tạo của mỗi cá nhân và tập thể thành những triết lí, thông điệp về cuộc sống và thể hiện ý tưởng đó trên sân khấu. Điều này không chỉ có tác dụng đối với những người tham gia vào vở diễn mà còn nâng cao khả năng cảm thụ văn học và trải nghiệm về nghệ thuật sân khấu của người đọc, người xem....

3. Cần dựa trên các điều kiện cụ thể của nhà trường:

Một hoạt động biểu diễn trên sân khấu có thể cần đến nhiều đạo cụ và các phương tiện kỹ thuật hiện đại; đòi hỏi nhiều không gian, thời gian và cả kinh phí dàn dựng, biểu diễn.....